

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Latvijas virzība uz oglekļa mazietilpīgu un pret klimata pārmaiņām noturīgu attīstību

2016.gada 31. martā, Rīgā
Konference «Klimata pārmaiņas – vai
jāmainās arī mums?»

Dr. Oec. Ilze Prūse
Klimata pārmaiņu
departamenta direktore

Kādā pasaulē vēlamies dzīvot?

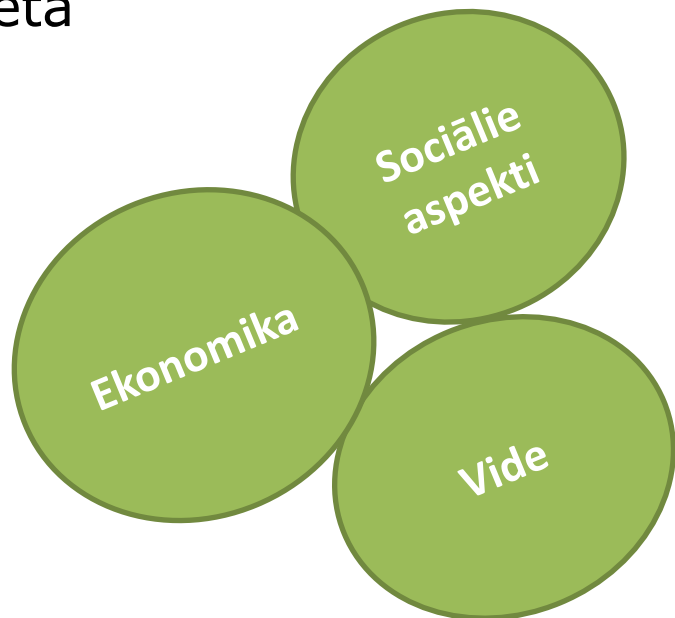
Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Ilgspējīga attīstība un Latvijas mērķi

Ilgspējīga attīstība ir attīstība, kas nodrošina šodienas vajadzību apmierināšanu, neradot draudus nākamo paaudžu vajadzību apmierināšanai. (Apvienoto Nāciju Organizācijas Vides un attīstības komisijas ziņojums "Mūsu kopējā nākotne", 1987)

Latvija – mūsu mājas – zaļa un sakopta, radoša un ērti sasniedzama vieta pasaules telpā, par kuras ilgtspējīgu attīstību mēs esam atbildīgi nākamo paaudžu priekšā. (Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam, 2010)

Inovācijas un pāreja uz preču un pakalpojumu radīšanu ar zemu oglekļa emisijas un energoietilpības līmeni, atjaunojamo energoresursu izmantošana un tehnoloģiju attīstība - daži no perspektīvajiem ekonomikas attīstības virzieniem. Energoefektivitāte, energoefektīva un videi draudzīga transporta politika. Dabas vērtību un pakalpojumu ilgtspējīga apsaimniekošana.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Oglekļa mazietilpīga attīstība

Oglekļa mazietilpīga attīstība (*low carbon development*) jeb **OMA** – nozīmē pakāpenisku pāreju uz oglekļa mazietilpīgu ekonomiku – ekonomiku, kas rada minimālas siltumnīcefekta gāzu (SEG), sevišķi oglekļa dioksīda (CO₂), emisijas.

Pārdomāti īstenotai **OMA var būt ne vien pozitīva ietekme uz klimatu un vidi, bet arī uz ekonomiku un sociālo sfēru.**

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Pret klimata pārmaiņām noturīga attīstība

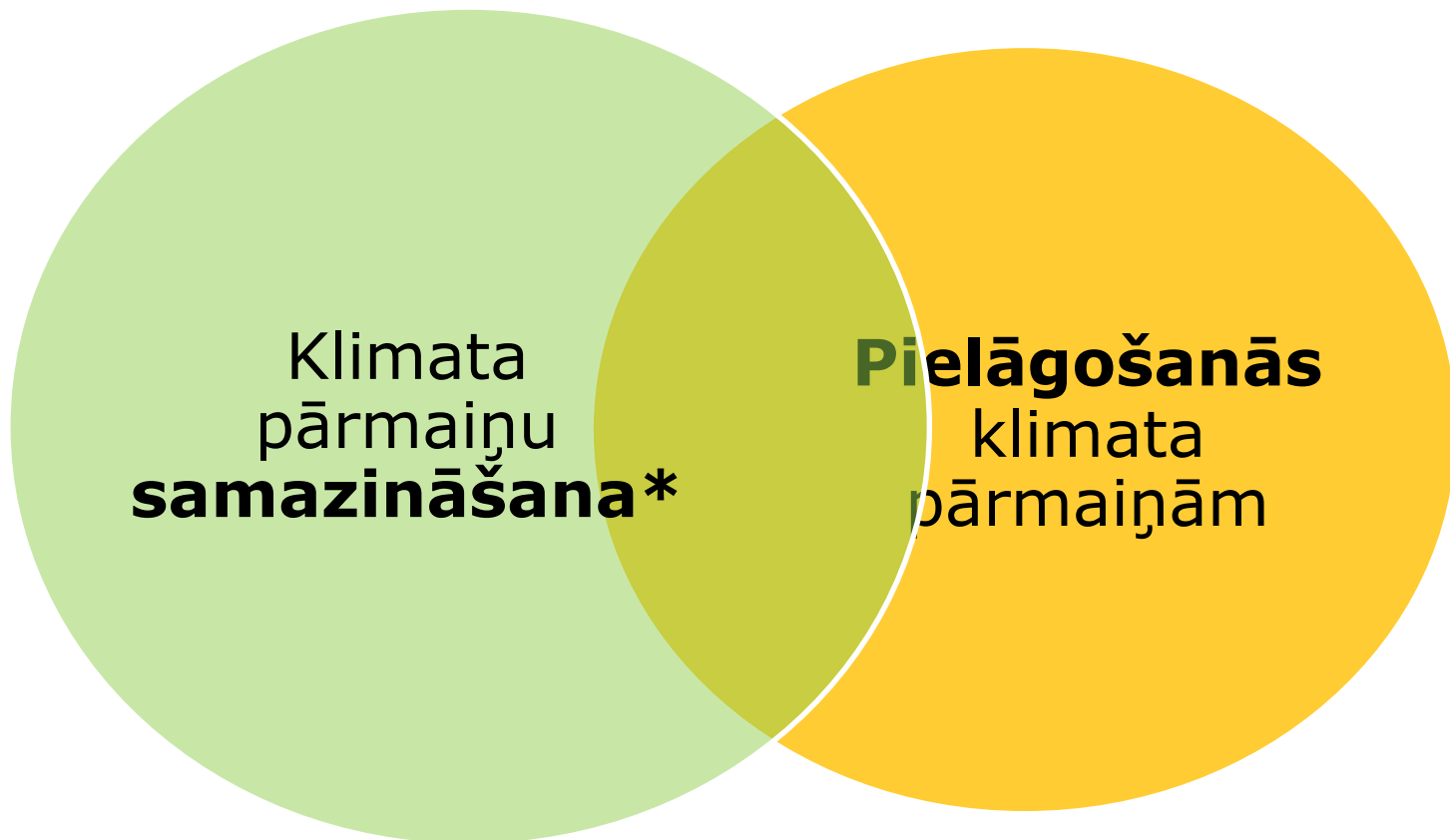
Pret klimata pārmaiņām noturīga attīstība nozīmē attīstību, kas ar **pielāgošanās klimata pārmaiņām** (*adaptation*) palīdzību samazina klimata pārmaiņu negatīvās ietekmes (un izmanto klimata pārmaiņu radītās iespējas). Jo ātrāk novērš klimata pārmaiņas, jo mazāka ir vajadzība pēc pielāgošanās klimata pārmaiņām.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Latvijas klimata pārmaiņu politikas pamatvirzieni

* Siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisiju ierobežošana un novēršana; oglekļa dioksīda (CO₂) piesaiste

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Latvijas klimata pārmaiņu politikas konteksts

ANO Vispārējā konvencija Par
klimata pārmaiņām (UNFCCC)

Kioto protokols
/Parīzes nolīgums

ES ceļa karte 2050.g.

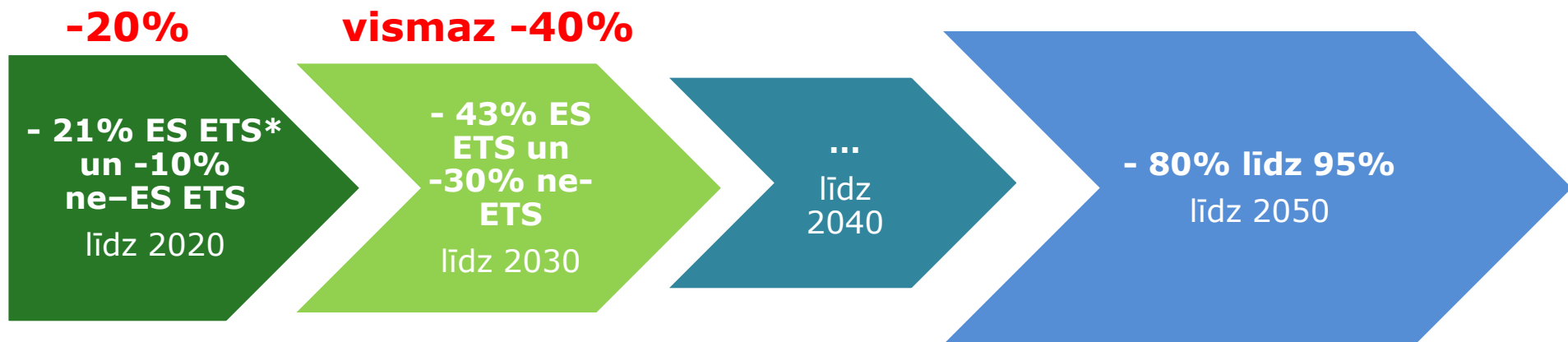
ES klimata un
enerģētikas
ietvari 2020
/2030

Latvijas
klimata
pārmaiņu
politika

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Eiropas Savienība kopš 2013.gada ievieš vispusīgu politiku virzībai uz OMA

- 2008.gadā apstiprināta **Eiropas Klimata un enerģētikas pakotne** 2020.gadam
- 2011.gadā apstiprināts **Ceļvedis virzībai uz konkurētspējīgu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni** 2050. gadā
- 2014.gadā apstiprināts **Eiropas Klimata un enerģētikas politikas satvars 2030.gadam (KEPS2030)**. 2016.gadā sāksies sarunas par ES kopējā mērķa sadali starp dalībvalstīm.

* ETS – Emisijas kvotu tirdzniecības sistēma

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Eiropas Savienības klimata un enerģētikas politikas satvars 2030.gadam (KEPS2030)

**Vismaz 40% SEG samazinājums, t.sk.
lauksaimniecībā un mežsaimniecībā***

Vismaz 43% SEG
samazinājums ES ETS**

Vismaz 30% SEG
samazinājums ne-ETS**

**Atjaunojamo
energoresursu (AER)
vismaz 27% īpatsvars
kopējā enerģijas patēriņā**

**Energoefektivitātes
(EE) ietaupījumi
vismaz 27%
apmērā**

**15%
starpstarpvienojumu
mērķis, lai
nodrošinātu pilnībā
savienotu un
funkcionējošu
energotirgu**

Uzmanību! Valstu individuālie mērķi būs **0% līdz 40%**
samazinājums salīdzinot ar 2005.gada līmeni!

* Salīdzinot ar 1990.gadu
** Salīdzinot ar 2005.gadu

2015.gada 12.decembrī Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām (UNFCCC) ietvaros **visas pasaules valstis vienojās** par Parīzes nolīguma (*Paris Agreement*) apstiprināšanu!

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Parīzes nolīguma mērķis

PARIS2015
UN CLIMATE CHANGE CONFERENCE
COP21·CMP11

Parīzes nolīguma mērķis ir stiprināt globālo rīcību klimata pārmaiņu novēršanai un:

- **noturēt globālo sasilšanu būtiski zem 2° C** robežām salīdzinot ar pirms industriālo līmeni un **censties ierobežot temperatūras pieaugumu 1.5°C robežās**, jo tas būtiski samazinās klimata pārmaiņu izraisītos riskus un ietekmes;
- **uzlabot pielāgošanos** klimata pārmaiņu negatīvajām ietekmēm un sekmēt noturīgumu pret klimata pārmaiņām;
- **sekmēt investīciju novirzi** saskaņā ar oglekļa mazietilpīgu un pret klimata pārmaiņām noturīgu attīstību.

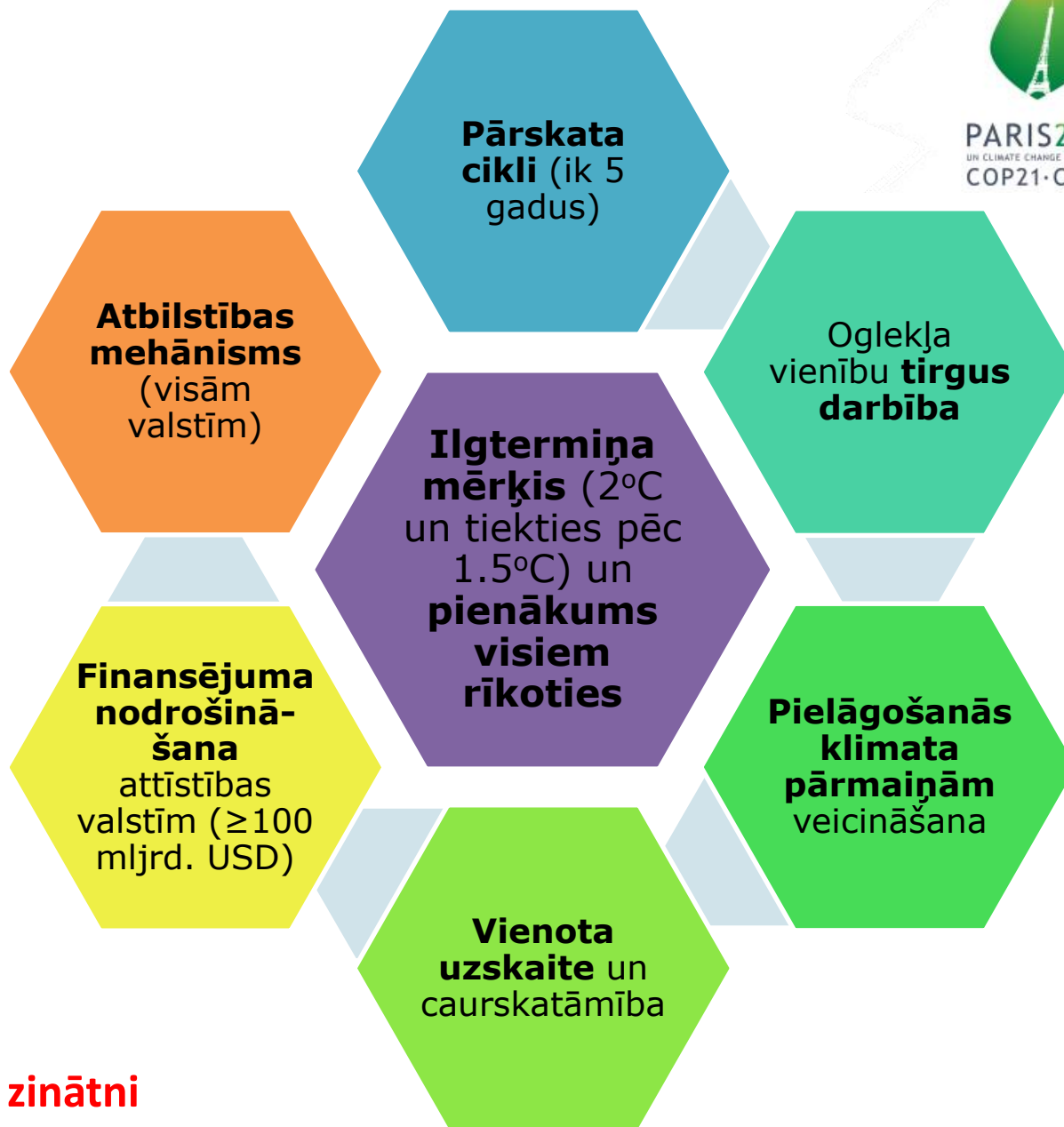

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

PARIS2015
UN CLIMATE CHANGE CONFERENCE
COP21·CMP11

Parīzes nolīguma galvenie elementi

!!! Progresijas princips

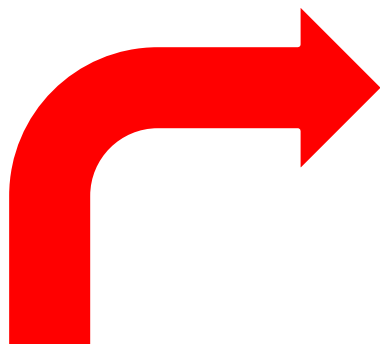
!!! Pienākums ņemt vērā zinātnei

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

PARIS2015
UN CLIMATE CHANGE CONFERENCE
COP21·CMP11

**Parīzes
nolīguma
vēstījums**

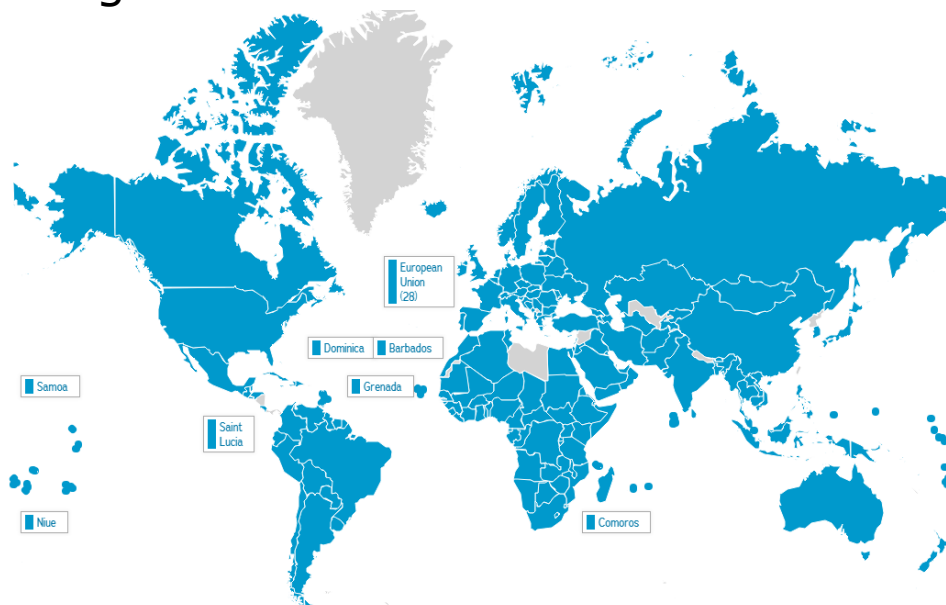
Visas pasaules valstis ir
izlēmušas, ka pasaules NĀKOTNE
IR OGLEKĻA MAZIETILPĪGA UN
PRET KLIMATA PĀRMAINĀM
NOTURĪGA ATTĪSTĪBA un
NĀKOTNE SĀKAS JAU TŪLĪT.
Kļūstiet par daļu no šī procesa!

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Gandrīz visas pasaules valstis patiešām ir gatavas rīkoties!

- Savas individuālās apņemšanās (INDC) ir iesniegušas **188 valstis**. Vairums no tām apņemšanos rīcībai paudušas pirmo reizi vēsturē.
- Šo valstu emisijas aptver **vairāk nekā 98% no pasaules kopējām SEG emisijām**.
- 2015.gada 6.martā **Eiropas Savienība (ES) savā INDC**, atbilstoši Eiropadomes secinājumiem, **apsolīja samazināt savas SEG emisijas par vismaz 40% līdz 2030.gadam**, par bāzes gadu ņemot 1990.gadu.

2016.gada
22.aprīlī
Parīzes
nolīguma
parakstīšana

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Latvijas mērķi SEG emisiju ierobežošanai 2013-2020.gadā

-21% līdz 2020

(salīdzinot ar 2005.gadu)

**SEG emisiju ierobežošanas
mērķis ETS sektorā**

-16 302 000 tCO₂ /gadā

Ikgadējais SEG piesaistes references
līmenis*

+17% līdz 2020

(salīdzinot ar 2005.gadu)

**SEG emisiju ierobežošanas
mērķis ne-ETS sektorā**

- Gala patēriņa ietaupījums 2013-2020.gadā **9896 GWh**
- **5,4 Mtoe** kopējais patēriņa samazinājums
- **3%** valstij piederošo ēku platības renovācija ik gadu
- Atjaunojamo energoresursu īpatsvars līdz **40%** (pret 2005), t.sk. **10%** transportā

* Visticamāk tiks pārskatīts un samazināts līdz **-6 380 000 tCO₂ /gadā**.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Nozīmīgākie Latvijas politikas plānošanas dokumenti OMA kontekstā

- Latvijas **Ilgspējīgas attīstības stratēģija** līdz 2030.gadam (Saeima, 10.06.2010)
- **Nacionālais attīstības plāns** 2014.-2020.gadam (Saeima, 20.12.2012)
- Latvijas nacionālā **reformu programma ES2020 stratēģijas īstenošanai** (MK, 26.04.2011)
 - **Vides politikas pamatnostādnes 2014-2020.gadam** (MK, 26.3.2014.)
 - **Transporta** attīstības pamatnostādnes 2014.-2020.gadam (MK, 27.12.2013.)
 - Latvijas **Lauku** attīstības programma 2014. – 2020.gadam (MK, 13.02.2015.)
 - **Meža un saistīto nozaru** attīstības pamatnostādnes 2015.-2020.gadam (MK, 05.10.2015)
 - **Atkritumu apsaimniekošanas** valsts plāns 2013.-2020.gadam (MK 21.03.2013.)
 - **Energētikas** attīstības pamatnostādnes 2015.-2020.gadam (MK 16.02.2016.)

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Vides politikas pamatnostādņēs 2014-2020. gadam noteiktie galvenie virzieni

1. SEG samazināšana un CO₂ piesaistes nodrošināšana

- ES ETS darbības nodrošināšana
- Biomasas ilgtspējīga izmantošana
- CO₂ piesaistes nodrošināšana meža zemēs un oglekļa saistīšana koksnes produktos ar ilgu kalpošanas laiku
- Ēku energoefektivitātes uzlabošana
- Apgaismojuma infrastruktūras energoefektivitātes uzlabošana
- Videi draudzīgas transporta infrastruktūras attīstīšana un atjaunojamo energoresursu izmantošana transportā
- Ilgtspējīgas saimniekošanas prakses ieviešana lauksaimniecībā
- Atjaunojamo energoresursu izmantošana enerģijas ražošanā
- Zaļā publiskā iepirkuma veicināšana
- Oglekļa mazietaipīgu tehnoloģiju attīstīšana un ieviešana
- SEG samazināšanas un CO₂ piesaistes jautājumu integrēšana dažādu nozaru politikās un pašvaldību darbībā, t.sk. reģionālu stratēģiju/ plānu izstrāde

2. **Pielāgošanās** klimata pārmaiņām

3. SEG emisiju **uzskaite un prognozēšana**

4. **Pētījumu īstenošana** klimata pārmaiņu, klimata pārmaiņu mazināšanas un pielāgošanās klimata pārmaiņām jomās

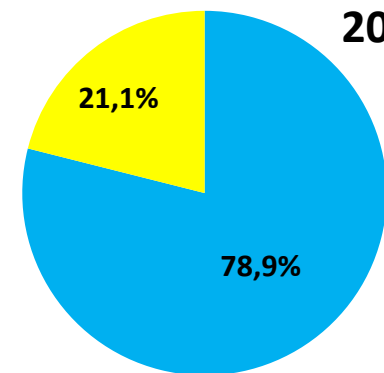
5. **Sabiedrības informēšana un izglītošana**

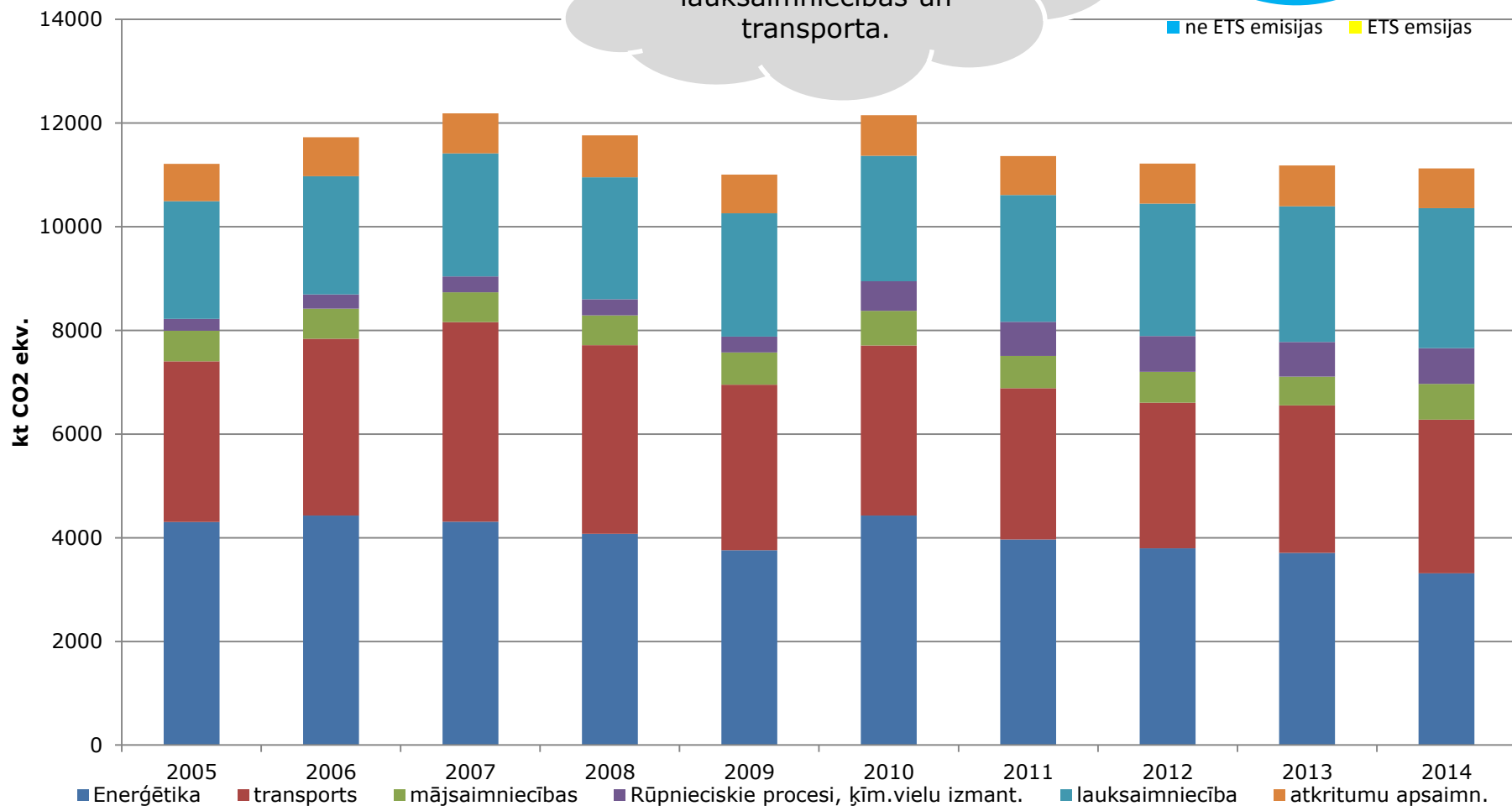
Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Kopējās Latvijas SEG emisijas

2014

Lielākā daļa ne-ETS emisiju. Visvairāk emisiju no enerģētikas, lauksaimniecības un transporta.

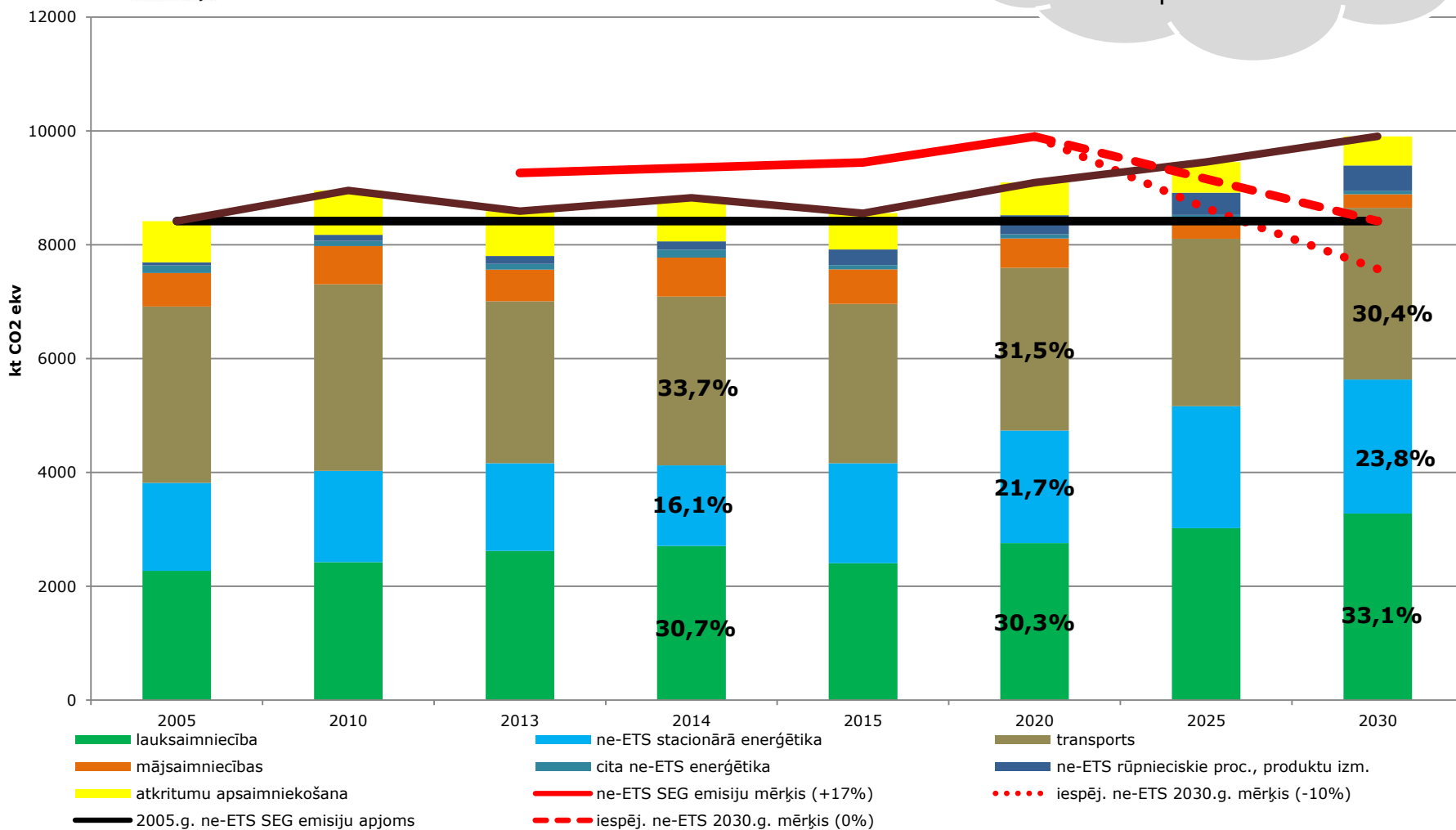

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Latvijas ne-ETS SEG emisijas un to prognozes

2020. gada mērķi
visticamāk izpildīsīm,
taču potenciālā
2030.gada mērķa izpildei
būs nepieciešami papildus
pasākumi.

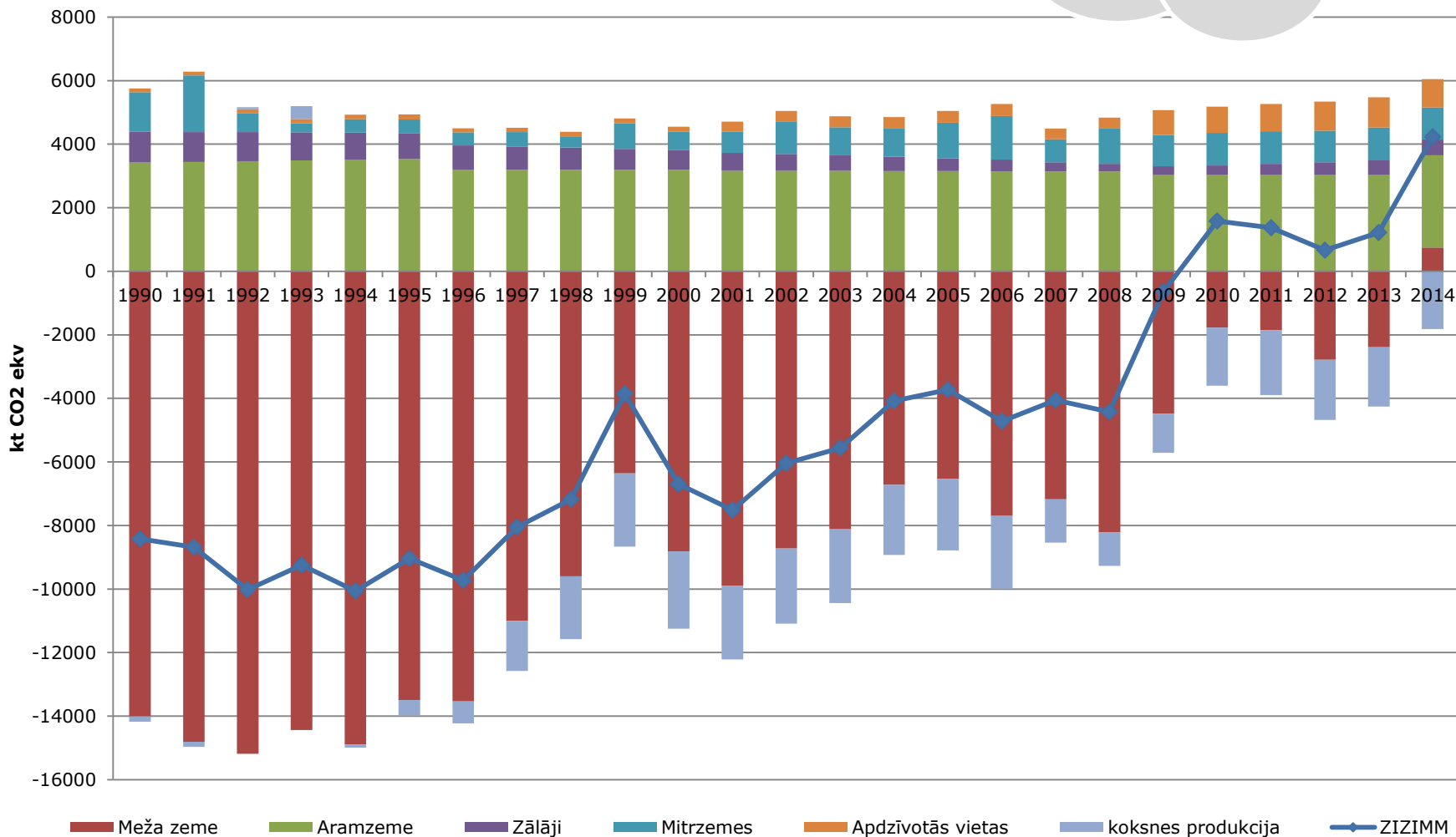

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Latvijas ZIZIMM SEG emisijas un piesaiste

**Neto piesaiste no
mežiem ir kļuvusi
negatīva.** Nepieciešami
papildus pasākumi CO2
piesaistes ikgadējo
2013-2030.gada mērķu
izpildei.

Datu avots: 2016.gada SEG inventarizācija (datu sagatavotājs - LVMI «Silava»)

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Nozaru potenciāls SEG emisiju samazināšanai Eiropas Savienībā

	2005.	2030.	2050.
Energētika (CO₂)	-7 %	-54 līdz -68 %	-93 līdz -99 %
Rūpniecība (CO₂)	-20 %	-34 līdz -40 %	-83 līdz -87 %
Transports (iesk. aviācijas CO₂ emisijas; izņemot jūras transportu)	+30 %	+20 līdz -9 %	-54 līdz -67 %
Mājokļi un pakalpojumi (CO₂)	-12 %	-37 līdz -53 %	-88 līdz -91 %
Lauksaimniecība (izņemot CO₂)	-20 %	-36 līdz -37 %	-42 līdz -49 %
Citas emisijas (izņemot CO₂)	-30 %	-72 līdz -73 %	-70 līdz -78 %

Avots: Ceļvedis virzībai uz konkurētspējīgu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni 2050. gadā, EK (2011)

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

OECD ieteiktie instrumenti virzības uz OMA nodrošināšanai

- **Ilgspējīgas oglekļa mazietilpīgas investīcijas un finansējums** (veicot jaunas investīcijas, ievērot OMA vajadzības un nepieciešamību pēc noturīguma pret klimata pārmaiņām);
- **Nodokļu sistēmas pārskatīšana** (pārskatīt subsīdijas fosilajiem energoresursiem, pārskatīt nodokļus un atbalsta shēmas, kas veicina SEG ietilpīgu rīcību);
- **Oglekļa mazietilpīgu inovāciju veicināšana** (kā rezultāts skaidrai un stabilai valdības politikai);
- **Klimatam draudzīga starptautiskā tirdzniecība** (minimizēt ierobežojumus OMA tehnoloģijām);
- **Elektrības tirgu regulēšana** (iespēja nodrošināt stabilus ilgtermiņa cenas signālus OMA nodrošināšanai);
- **Ilgspējīga urbānā mobilitāte** (politika, kas stimulē efektīvu un oglekļa mazietilpīgu transporta sistēmu);
- **Zemes ilgtspējīgas izmantošanas stimulēšana** (samazināt atmežošanu, veicināt degradētās zemes atjaunošanu, oglekļa mazietilpīga prakse lauksaimniecībā u.tml.);

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Nozīmīgākie darbi klimata pārmaiņu politikas jomā 2016.gadā Latvijā

- Līdz augustam, balstoties uz nozaru sniegto informāciju, VARAM sagatavos **konceptuālo ziņojumu par potenciālo 2030.gada mērķu izpildes iespējām un izmaksām.**
- Līdz gada beigām VARAM izstrādās **Latvijas oglekļa mazietilpīgas attīstības stratēģiju 2050.gadam.**
- Līdz gada beigām VARAM izstrādās **Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām stratēģijas** projektu.

& pabeigt darbus, kas uzsākti Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta programmas «Nacionālā klimata politika» projektu ietvaros.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Nozīmīgākie izaicinājumi klimata pārmaiņu politikas jomā Latvijā

Galvenie klimata politikas izaicinājumi Latvijai

1. Domāšanas maiņa
 - Joma, kurai jāpievērš īpaša, pastāvīga uzmanība!
 - Nevis pienākums, bet iespēja!
2. Publiskā un privātā finansējuma piesaiste
3. Optimālāko no pieejamajiem risinājumiem atrašana un multiplicēšana
4. Jaunu risinājumu attīstīšana, ieviešana un popularizēšana gan Latvijā, gan ārvalstīs

 VIDES AIZSARDZĪBAS UN
REĢIONĀLĀS ATTĪSTĪBAS MINISTRIJA

www.varam.gov.lv

2016.gadā?

2016.gadā

1. Domāšanas maiņa
2. Mērķtiecīgi finansējuma ieguldījumi
3. Optimālāko risinājumu multiplicēšana
4. Jaunu risinājumu attīstīšana un ieviešana Latvijā, izplatīšana ārvalstīs

2013.gadā sniegta prezentācija

*Francijas prezidents Fransuā Olands: “Tikai
retajam tiek dota tā iespēja mainīt pasauli.
Jums ir iespēja to izdarīt!”*

Paldies par uzmanību!
Jautājumi?

Dr. Oec. Ilze Prūse

Klimata pārmaiņu departamenta direktore